

ŚLĄSKI FESTIWAL NAUKI KATOWICE

Ku (bio)wspólnocie. O najnowszej literaturze dla dzieci i młodzieży

Małgorzata Figura

Ewelina Kutaś

Aleksandra Lange

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Wydział Humanistyczny

(Bio)wspólnotowość

Dlaczego niszczymy to,
czego jesteśmy
częścią?

ŚLĄSKI
FESTIWAL
NAUKI
KATOWICE

• Visegrad Fund

„Jesteśmy wszyscy – my, rośliny, zwierzęta, przedmioty – zanurzeni w jednej przestrzeni, którą rządzą prawa fizyczne. Ta wspólna przestrzeń ma swój kształt, a prawa fizyczne rzeźbią w niej niepoliczalną ilość form nieustannie do siebie nawiązujących. Nasz układ krwionośny przypomina systemy dorzeczy rzek, budowa liścia jest podobna do systemów ludzkiej komunikacji, ruch galaktyk – wir spływającej wody w naszych umywalkach. Rozwój społeczeństw – kolonie bakterii. Mikro i makroskala ukazuje **nieskończony system podobieństw**. Nasza mowa, myślenie, twórczość nie są czymś abstrakcyjnym i oderwanym od świata, ale kontynuacją na innym poziomie jego nieustannych procesów przemiany”

ŚLĄSKI
FESTIWAL
NAUKI
KATOWICE

• Visegrad Fund

**„Nasz dom płonie. Jestem tutaj, by
powiedzieć, że nasz dom stoi w
płomieniach.”**

Greta Thunberg

„Kairos jest bogiem ekscentryczności, jeśli przez ekscentryczność rozumiemy porzucenie „centrycznego” punktu widzenia.”

„To bóg okazji, przemijającej chwili, niesamowitej możliwości.”

Olga Tokarczuk

Antropocen Epoka Człowieka

- Pojęcie wymyślone w 2000 r. na określenie **współczesnej epoki geologicznej**
- Okres **niebywałego wpływu człowieka na planetę**
- Człowiek jest **supersitą sprawczą** o znaczeniu geologicznym
- Początek antropocenu to 1784r., czyli **wynalezienie maszyny parowej przez Jamesa Watta**

3°C

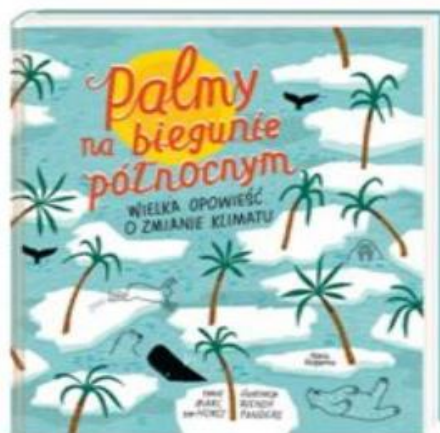
Jeśli przekroczymy kolejny z tzw. *tripping points*, nastąpią nieodwracalne zmiany w ekosystemach Ziemi.

Następstwa zmiany klimatycznej

- Fale upałów
- Pożary lasów, wymieranie drzew i lasów (deforestacja)
- Susze, powodzie, cyklony
- Pogorszenie jakości wody pitnej, a następnie jej zanik

Zmiany klimatu w literaturze dla dzieci i młodzieży

Humanistyka ekologiczna

- Geopoetyka, ekokrytyka, humanistyka środowiskowa
- Nowa humanistyka
- Humanistyka + nauki o życiu
- Nastawiona krytyczna wobec tradycyjnego rozumienia problemowych kwestii
- Respektuje wiedzę tubylczą
- Podkreślenie wartości lokalności
- Perspektywa transgatunkowa
- Odwołuje się do etyki szacunku i solidarności.

Ekofeminizm

- Termin użyty pierwszy raz w **1974r.** przez francuską feministkę **Francoise D'Eaubonne**
- Istnieje związek między chęcią dominacji nad **kobietami** i nad **przyrodą** (patriarchat)
- Afirmacja **wartości** takich jak: współpraca, opieka, wzajemna pomoc, wyrzeczenie się przemocy, zmysłowość
- **Równość** kobiet i mężczyzn nie może mieć miejsca kosztem **pomniejszania** i **dezawuowania różnic biologicznych**
- **Kobiety**, które zajmują się **ochroną przyrody** i są feministkami

Przedstawmy sprawczynię tego niezamierzonego bałaganu. Oto doktor medycyny Jolanta Wadowska, po mężu Król, z przychodni rejonowej dla dzieci w Dąbrówce Małej w trakcie akcji poszukiwawczej w dokumentacji medycznej. Doktor pediatra. Zwana też Królową albo, bardziej po śląsku, Królką. Albo doktórką.

DOKTORKA

cienką struzką siwa.

– Ołowica czy nie ołowica, pani profesor, na pewno to choroba z biedy – powiedziała doktor Wadowska-Król.

– Bieda na pewno sprzyja rozwojowi choroby. Ta sama choroba zupełnie inaczej się rozwija w zależności od warunków domowych – przyznała konsultantka. – Wie pani, jak ołów przedostaje się do organizmu?

– Na wiele sposobów.

– To prawda. Ołów jest metalem ciężkim. Obecny w powietrzu, osiada w gruncie, zatrzuwa ziemię. Pełno go w kurzu i zwyczajnym brudzie.

ŚLĄSKI FESTIWAL NAUKI KATOWICE

wielkiej trójkątniej przesłuzem pomnęczy nia, wianm uam-
wajowymi i linią kolejową. O ile Szopienice były określane
jako gorsza dzielnica Katowic, a Burowiec był ich najbardziej
zakazanym miejscem, to Targowisko było najgorszym zakąt-
kiem Burowca. Niskie rudery bez toalet i łazienek pamiętające
jeszcze dziewiętnastowieczne początki huty. Brak kanalizacji,

woda wylewana do rynsztoków, obok śmierdzące chlewiki,
w których były wychodki i komórki na węgiel. W bezpośred-
nim sąsiedztwie kominów, pod płotem blajowy. Jeżeli wtedy
wszystkie domy na Dąbrówce, w Szopienicach i na Burowcu
były szare, to tamte dawno szerniały przezarte ołowiowym
pyłem i brudem.

• Visegrad Fund

Greta Thunberg – cudowne dziecko

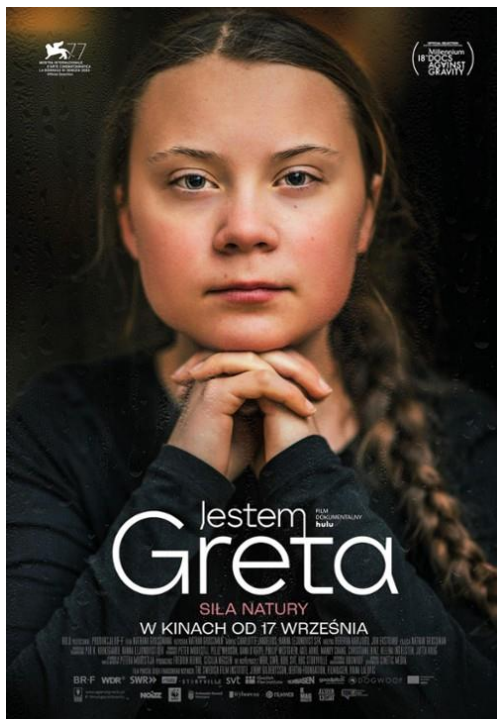
Co mają ze sobą wspólnego August
Pulman i Greta Thunberg?

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations

ŚLĄSKI FESTIWAL NAUKI KATOWICE

• Visegrad Fund

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations

„Jeżeli każdy na tej sali przyjmie zasadę, że
zawsze i wszędzie będzie się starał
postępować ciut lepiej niż trzeba, to nasz świat
rzeczywiście stanie się lepszym miejscem.”

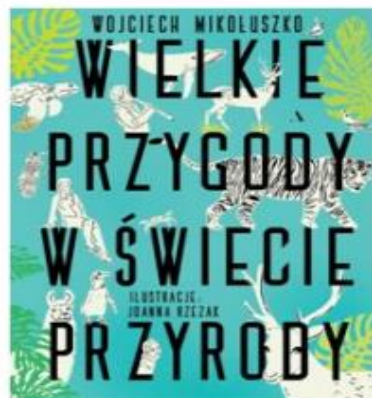
Greta Thunberg

„Spróbujmy się
zastanowić, czy można
zbudować świat mniej
okrutny niż jest.”

Tadeusz Sławek

Literatura dla dzieci i młodzieży jako nadzieja na zmianę

WWW.SLASKIFESTIWALNAUKI.PL